

AZTERKETARAKO ARGIBIDEAK

- Proba idatzi honek 2 multzo ditu (A eta B): **biak** egin behar dituzu.
- A multzoan 2 ariketa daude (A.1 eta A.2): haietako **bat bakarrik** egin behar duzu.
- B multzoan 3 galdera nagusi daude, eta haietako bakoitzak zenbait aukera ematen ditu: **3 galderei** erantzun behar diezu, baina **bakoitzean aukera bakar bat** hartu behar duzu.

OHARRA: Latin-hiztegi batzuek **gramatika-eranskin bat** izaten dute (deklinabideen eta adizkien taulekin, eta abar). **Zilegi izango da erabiltzea**, hiztegiarekin batera, dela eranskina hiztegiaren orrialdeetan dagoela, dela liburuxka solte gisa dagoela. Bestalde, nahi duenak **bi hiztegi** erabil ditzake batera: bat latina-gaztelania eta beste bat latina-euskara.

Ez ahaztu kodea azterketa-orri guztietan idaztea.

INSTRUCCIONES PARA EL EXAMEN

- Esta prueba escrita tiene dos bloques (A y B): debes hacer **los dos**.
- En el bloque A hay 2 ejercicios (A.1 y A.2): debes hacer **solo 1** de ellos.
- En el bloque B hay 3 preguntas principales y cada una de ellas ofrece diversas opciones: debes responder a **las 3 preguntas**, pero **dentro de cada una de ellas debes responder solo a 1 opción**.

NOTA: Algunos diccionarios de latín adjuntan un **anexo gramatical** (cuadros de declinaciones y verbos, etc.). **Se permitirá su uso** junto con el diccionario, ya sea que dicho anexo esté en las propias páginas de este o se trate de un cuadernillo independiente. Por otra parte, se permitirá el uso simultáneo de **dos diccionarios**: uno latino-español y otro latín-euskara.

No olvides incluir el código en cada una de las hojas del examen.

A MULTZOA: Latin-testuen hizkuntza-ezaugarriak identifikatzea eta azaltzea.

Multzo honek bi aukera ditu (A.1 eta A.2) eta bakoitzak 7 puntu balio ditu: hauetako **bakar bat** aukeratu behar duzu.

A.1.

1. galdera: Itzul ezazu ondoko testua (hiztegia erabiliz):

5 puntu

Historian zehar etengabea izan da bi gobernu-modu nagusien inguruko eztabaida: monarkia ala errepublika. Julio Zesar izan zen Erroma, bost mendez errepublika izan ondoren, autokrazia bihurtu izanaren eragile nagusia. Zesarrek bultzatutako iraultza horren aurka zeudenek, Brutok eta Kasiok tartean, historiako magnizidio ezagunenetako bat gauzatu zuten, K.a. 44. urteko martxoko idus ospetsuetan, hain zuzen ere. Pasarte hori testu, film eta adierazpen plastiko ugariren gaia izan da eta kultura herrikoi unibertsalaren parte da.

Julio Zesarrek, pixkanaka, ez zegozkion botere batzuen kudeaketa hartu zuen bere gain; hori izan zen haren aurkariak hura hiltzera bultzatu zituen arrazoietako bat.

Caesar coepit¹ insolenter agere contra consuetudinem Romanae libertatis. Cum ex sua voluntate multos honores praestaret², eum occidere decreverunt³ multi senatores, inter quos praecipui fuerunt Brutus et Cassius (Eutr., VI, 25).

Oharrak

- 1) *coepi, coeptum* aditzarena; aditz hau perfektuan bakarrik jotzen da.
- 2) hemen 'eman, banatu, partitu' esanahiarekin.
- 3) *decerno, -ere, -crevi, -cretum* aditzarena.

2. galdera: Egin ezazu *Cum ... senatores* esaldiaren analisi sintaktikoa, hura osatzen duten sintagmak eta perpausak identifikatuz.

1 puntu

3. galdera: Egin ezazu *occidere* eta *praecipui* hitzen analisi morfologikoa.

1 puntu

A.2

1. galdera: Itzul ezazu ondoko testua (hiztegia erabiliz):

5 puntu

Gerra punikoez, zeinek K.a. III.–II. mendeetan erromatarrek eta kartagotarrak aurrez aurre jarri baitzituzten, Erromari Mediterraneo osoaren gaineko nagusitasuna eman zioten. Antzinateko zein gaur egungo iruditerian, Erroma eta Kartagoren arteko borroka Mendebaldearen historiako une erabakigarritzat jo izan da, eta, horrenbestez, etengabeko presentzia izan du garai guztietako literaturan, baita arte bisual eta plastikoetan ere. Azken batean, iraganeko eta egungo kultura europarraren parte da, eta gutxieneko prestakuntza duen edonorengandik espero da hura ezagutzea.

Juno jainkosa, kartagotarren aldekoa zenez, troiarrei kalte egiten ahalegintzen zen.

Iuno dea Carthaginem magis quam alias urbes diligebat, sed audiverat Troianos eam expugnatos esse¹. Id metuens illorum naves longe a Latio arcebat et per multos annos circum omnia maria erraverunt. (Ørberg, II, 55).

Oharrak

1) geroaldiko infinitibo aktiboa, *expugno*, *-are*, *-avi*, *-atum* aditzarena

2. galdera: Egin ezazu *audiverat* ... esse esaldiaren analisi sintaktikoa, hura osatzen duten sintagmak eta perpausak identifikatuz.

1 puntu

3. galdera: Egin ezazu *audiverat* eta *maria* hitzen analisi morfologikoa.

1 puntu

B MULTZOA: Latinaren ondare lexiko eta kulturala gure hizkuntzetan identifikatzea eta garatzea.

Multzo honek hiru galdera nagusi ditu eta bakoitzak puntu bat balio du; galdera nagusi bakoitzaren barruan zenbait aukera daude: aukera hauetako bati bakarrik erantzun behar diozu kasu bakoitzean.

1. galdera (aukeratu 1 bakarrik):

1 puntu

- a) Latinezko *auriculam* eta *folia* hitzekin erlazionatuta dauden gaztelaniazko hitzak: aipatutako latin-hitzetako bakoitzerako, eman ezazu gutxienez adibide bat ondare lexikoari dagokiona eta beste bat kultismoa dena.
- b) Latinezko *frontem* eta *planum* hitzekin erlazionatuta dauden gaztelaniazko hitzak: aipatutako latin-hitzetako bakoitzerako, eman ezazu gutxienez adibide bat ondare lexikoari dagokiona eta beste bat kultismoa dena.
- c) Latinezko *adventum* eta *speculum* hitzekin erlazionatuta dauden euskarazko hitzak: aipatutako latin-hitzetako bakoitzerako, eman ezazu gutxienez adibide bat.
- d) Latinezko *castellum* eta *ficum* hitzekin erlazionatuta dauden euskarazko hitzak: aipatutako latin-hitzetako bakoitzerako, eman ezazu gutxienez adibide bat.

2. galdera:

1 puntu

Sor ezazu testu labur bat (20-50 hitzekoa) ondoko esamoldeetako bat erabiliz. Ondoren, azaldu ezazu aukeratutako esamoldearen esanahia.

- a) *Quot homines tot sententiae*
- b) *Cum laude*
- c) *Sui generis*
- d) *Cuique suum*

3. galdera (aukeratu 1 bakarrik):

1 puntu

a) Testu zati hau Plautoren *Miles gloriosus* obratik aterea da. Koka ezazu pasarte hau obraren barruan (obra osoa irakurri duzula frogatzen saiatuz) eta eman ezazu zeure iritzia Plautoren obrak erakusten dituen balioei buruz (50-100 hitz).

ESKLABO GAZTEA.— Aizu, zeure bila nabil. Agur, gizon atsegin hori, dotoreziaz beterikoa, bi jainkok beste inor baino gehiago maite dutena!
PIRGOPOLINIZES.— Bik? Zeintzuek?
ESKLABO GAZTEA.— Martek eta Venusek.
PIRGOPOLINIZES.— Bai mutil argia!
ESKLABO GAZTEA.— Nire ugazabandreak zu barrura sartzea nahi du. Zeu nahi zaitu, zeu desiratzen zaitu, zeure esperoan dago esperantzaz beterik. Lagundu maite zaituenari. [...].
PIRGOPOLINIZES.— Oraintxe noa. (*Barrura sartu*).
ESKLABO GAZTEA.— Bera bakarrik erori da sarean. Segada prestatua dago etxe barruan. Agurea zain dago ezkontza-nahasle horri lepotik heltzeko, txotxolo hau hain harro baitago bere edertasunaz, non uste baitu emakume guztiak berarekin maitemintzen direla ikusten dutenerako; baina egiazki guztiek gorrotatzen dute, emakumeek zein gizonek. Orain zalapartan sartuko naiz, oihuka ari dira barruan eta!
(Plaut., *Mil.*, 1382-1393; itzul. G. Bilbao et al.).

b) Erantzun bi galdera hauetako bati:

b.1) *Prosa klasikoa: oratoria eta historiografia*: Laburtu prosa klasikoaren datu garrantzizkoenak, kontuan izanik genero honetako idazle esanguratsuenak.

b.2) *Emakume idazleak latindar literaturan*: Aipatu latindar literaturako emakume idazle garrantzizkoenak eta laburtu haien obretako datu esanguratsuenak.